

RECENZIO HAJDU ZOLTÁN „TRANSZHUMANIZMUS ÉS TECHNOMORÁL
– MIT AKAR A DIGITÁLIS KAPITALIZMUS?” CÍMŰ KÖNYVÉRŐL

Author(s) / Szerző(k):

Varga Domokos György

E-mail:

dombi52@t-online.hu

Cite: Varga Domokos György (2025): Recenzió Hajdu Zoltán „Transzhumanizmus és technomorál
Idézés: – Mit akar a digitális kapitalizmus?” című könyvéről. *Mesterséges Intelligencia – interdiszciplináris folyóirat*, VIII. évf. 2026/1. szám. 129-131. Doi: <https://www.doi.org/10.35406/MI.2026.1.129>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

EP / EE: Ethics Permission / Etikai engedély: KFS/2026/MI0009

Reviewers: Anonymous reviewers / Anonim lektorok:

- Lektorok:**
1. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
 2. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
 3. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)
 4. Anonymous reviewer (Ph.D.) / Anonim lektor (Ph.D.)

A recenzió alapjául szolgáló mű bibliográfiája:

Hajdu Zoltán (2025). *Transzhumanizmus és technomorál - Mit akar a digitális kapitalizmus?* SOLTUB Kft., Budapest. ISBN 978-615-02-4645-1

Kulcsszavak: transzhumanizmus, technomorál

Diszciplina: társadalomtudomány

A Szerzőről

Hajdu Zoltán, kutató-fejlesztő mérnök. Eddig megjelent könyvei: „Rólad” (2022), „Harmadik szem” (2024), „Transzhumanizmus és technomorál” (2025). Várhatóan 2026-ban megjelenő könyve „A digitális én”.

Bloggerként az egyetlenegy1.blogspot.com magyar nyelvű oldal, valamint az angol nyelvű theoneonly111.blogspot.com oldal szerkesztője, ahol korunk jellegzetes témáival kapcsolatos rövid esszéket közöl például a filozófia, a vallás, a globalizáció, a digitalizáció stb. területén. Az esszék magyar és angol nyelven részben az academia.edu oldalon is elérhetők.

A témáról

A transzhumanizmus és a technomorál téma jelentősége:

Úgy tűnik, hogy a XXI. század liberális, globalista, felügyelő adatkapitalizmusban morális viselkedésünket mások, például a közösségi médiumok algoritmusai és az azokat programozó mérnökök, illetve a cégtulajdonosok, például a Facebook (Meta), az Instagram, a Microsoft, a Google, az Apple stb. elvárásai határozzák meg. Olyan emberek befolyásolják gondolatainkat, kimondott szavainkat és cselekedeteinket, akiket nem ismerünk és felelősségre sem vonhatunk. Ami a manipuláló hatalmaskodókat és minket felhasználókat összeköti, az a profitot generáló adat, az információ, amelyet mi tudatlanságunkban önként felajánlunk az adathalásznak. A transzhumanista eszközhasználat, például nanotechnológiák, IoT, gén-

technológiák, mesterséges intelligencia stb., amelyeknek célja a humánumból a poszt-humánba juttatni az embert, valójában egy kétoldalú, kölcsönös partnerség kellene legyen a technológia-tulajdonos és a felhasználó között. De látjuk, hogy nem így van, mivel például a rólunk szerzett adatokat úgy adják el a reklámozó cégeknek és állambiztonsági szerveknek, hogy mi arról nem tudunk. Nem kérnek engedélyt arra, hogy az arcfelismerő eszközök, a térfigyelő rendszerek, a mobiltelefonok, a számítógépek kamerái stb. által szerzett információkkal mikor és hogyan járjanak el. Ez adathalászatnak, pontosabban: adatlopásnak tekinthető, amely egy eddig nem tapasztalt erkölcsi védtelenségbe helyezi a felhasználót. Ez csakis akkor történhet meg, amikor a technológia alkalmazója, tulajdonosa úgy véli, hogy az ember mint termék immár az ő tulajdona, mert biológiai testét a géntechnológiákkal és nanotechnológiákkal képes megváltoztatni, elméjét, racionális gondolkodását pedig az öt érzékszervi tapasztalásainak manipulálásával, például mesterséges intelligenciával.

A rugalmas technomorál bevezetése és alkalmazása elsősorban azért indokolt, mert a transzhumanizmus profit-érdekei nem azonosak a mi emberi érdekeinkkel (például azon erényeinkkel, amelyek birtokában embernek mondhatjuk magunkat).

Másodsorban pedig azért, mert az ember és gép kapcsolatáról, mi több, az embernek géppé, humanoid robottá alakításáról van szó. Az új digitális eszközökhöz, technológiákhoz való hosszú távú erkölcsös alkalmazkodásunk olyan emberi erényeink megőrzését jelentik,

mint ösztinteségünk, bátorságunk, bölcsességünk, alázatunk, segítőkészségünk, együttérzésünk stb.

A könyvről

A digitális technológiák és eszközök által gyártott események a szemünk előtt zajlanak. Még nem tudjuk, és nem látjuk előre, hogy e technológiáknak milyen gazdasági, társadalmi, egészségügyi, hadászati stb. következményei vannak és lesznek a jövőben. Ami ellenben látható, hogy ha ez a fejlődési irány képes a végtelenségig tartani, egy olyan helyzetbe kerülhetünk, amelyben elveszíthetjük hagyományos emberi kapcsolatainkat, és egyre inkább egy gépek által irányított, álságos (manipulált) világban fogunk élni. Mivel a metafizikai lét ellentétben áll a digitális eszközhasználattal, várható, hogy az élet és a lét kérdéseivel szembeni magatartásunk is változni fog.

Az emberi civilizációk alakulása a technológiák folyamatosan változását, fejlődését követte. De amint láttuk a történelem során, számos civilizáció képes volt önmagát felszámolni.

A könyv első felében azok az egyéni és közösségi változások kerülnek terítékre, amelyek a transzhumanizmus, az ember és a gép hibridizációja, egyesítése felé terelik

figyelmünket. Az eszközök alkalmazása és az ember etikus, morális viselkedése mindig is összekapcsolódott. A transzhumanizmus eszközeivel való együttélést nem a tudatlan tömegember individualista kényelme, anyagba süllyedése és a technika imádata kellene meghatározza, hanem az emberi tudatosság: felfedve magunkban az igaz, normális és egyetemes emberi tulajdonságainkat, erényeinket. A probléma mindig abban volt, hogy a technika alkalmazása által termelt profit határozta meg a morális viselkedést, és nem a morális viselkedés határozta meg a technikai fejlettséget és így a profit nagyságát.

Mivel ez a profitéhség a transzhumanizmus korában egyre erősebb, indokolt a könyv második felében tárgyalt rugalmas technomorál alkalmazása. A morálra azért van szükségünk, mert különben még inkább individualista – a közösségi szempontokat mellőző – módon viselkednénk. A digitális technológiák pedig képesek tovább növelni ezt az individualitást, elidegenedést, félelmet, nihilizmust, önmagunkba zárkózást.

A rugalmas technomorál kialakításában érdemes elővennünk a hagyományos filozófiai és erkölcsi viselkedési mintákat, sőt üzenünk kell az algoritmusok és keresőmotorok fejlesztőinek, hogy a programokba építsék be az emberrel szembeni morális követelményeket, mintákat is.